

FAMÍLIES I ESCOLA

EDUCACIÓ I FAMÍLIA

Aquest Quadern no comparteix només el títol de les darreres Jornades de Famílies i Escola organitzades conjuntament per la Universitat de les Illes i la Federació d'associacions de pares i mares d'alumnes de Mallorca, sinó també la voluntat de FAPA Mallorca de conèixer les percepcions, motivacions i necessitats de les famílies, per entendre millor el nostre col·lectiu i facilitar la integració en un procés que ja ha començat i que tots els agents implicats a l'Escola han entès com a necessari.

L'enquesta es va desenvolupar en el context temporal d'aquelles jornades, celebrades el mes de març, i ara tenim les dades definitives que ens permeten analitzar alguns aspectes d'aquest gran repte que suposa per a les famílies passar de la participació, entesa com una forma de ser present a l'escola, a la col·laboració, entesa en el seu sentit etimològic, és a dir, com una forma de treballar tots plegats amb la resta de la comunitat educativa en el procés educatiu dels fills i filles. Només així es podrà garantir una educació de qualitat.

Queda per tant enrere la segmentació del fet educatiu com un procés en què cada àmbit té els seus responsables exclusius, a l'escola els mestres, a casa les famílies, al club esportiu els entrenadors/es, al lleure els monitors/es... La tasca educativa és una tasca global que no ha de suposar compartiments estancs i on les famílies tenen una responsabilitat coordinadora i orientadora innexcusable.

Mostra: 1.216 entrevistes
Error màxim: +2,9%.
Nivell de confiança: 95,5%
Treball de camp: Març 2015

DE LA PARTICIPACIÓ A LA COL·LABORACIÓ

Abans de començar amb l'anàlisi de les dades, cal fer aclariment metodològic. L'enquesta no es va passar a una mostra definida científicament, sinó a tot el conjunt de famílies de Mallorca, i probablement hagin contestat el qüestionari les famílies més pròximes al dia a dia de les APIMA. Això no desvirtua el seu valor, si sabem realment el que tenim entre mans. Les dades obtingudes representen l'opinió qualificada de les persones que coneixen més o menys d'aprop la realitat dels centres i que gaudeixen d'una situació socio-econòmica que els hi permet dedicar algun temps a relacionar-se amb l'escola més enllà d'interessos individuals.

Per integrar a les famílies dins una dinàmica de participació cal saber quina és la prioritat de feina i, en una

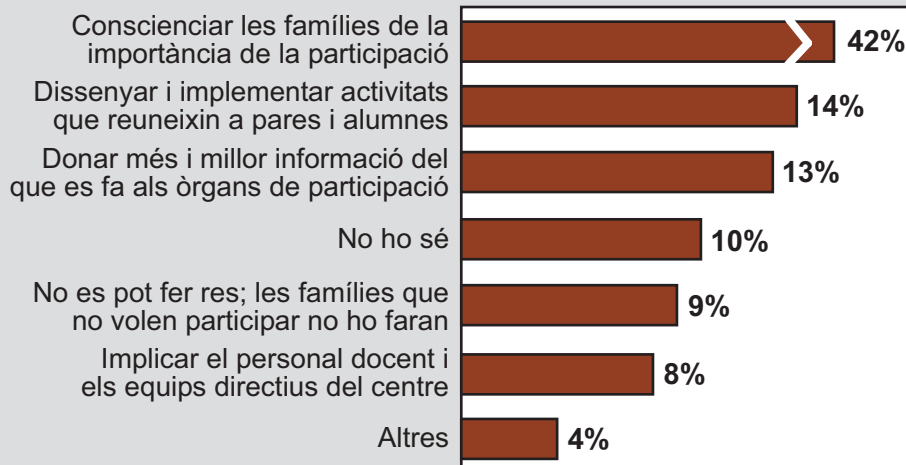
qüestió de sentit comú, el 42 % de les persones enquestades creu que és fonamental fer conscienciar de la importància del paper i la participació de les famílies en el procés educatiu. Aquesta afirmació és d'una lògica demolidora, doncs ningú no neix ensenyat per la feina de mare o pare i cal que algú els acompanyi en el camí. Si no es copsa la importància de la participació, no s'hi invertirà ni temps ni esforços.

Les famílies han viscut massa temps en un desconeixement interessat del dret a participació per part dels nuclis de poder que gestionen habitualment el fet educatiu o que en tenen influència (administració, titularitats privades o representants sindicals), perquè són un col·lectiu crític i molt nombrós, i també en la comoditat en què ens s'han situat elles mateixes.

MÉS PARTICIPACIÓ

TAULA 1

Què considerau que s'hauria de fer prioritàriament per fomentar la participació activa de les famílies al centre?

Font: Enquesta "Les famílies i l'educació". Març 2015

ELS FILLS I EL CENTRE ESCOLAR

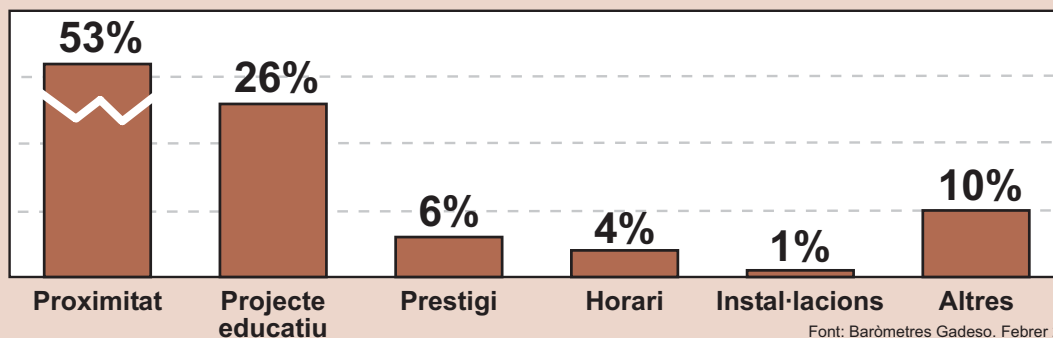
Els processos d'elecció d'un determinat centre per a l'escolarització dels fills i filles són complexos i responen a diversos factors, i resulta d'interès explorar aquestes motivacions de les famílies, siguin de caire educatiu (projecte, professorat) o responguin a qüestions més "instrumentals" (proximitat, instal·lacions).

Per altra banda, també és necessari conèixer les percepcions de les famílies sobre diversos aspectes del centre escolar, per tal de detectar els punts febles i poder adoptar estratègies de millora.

L'ELECCIÓ DEL CENTRE ESCOLAR

TAULA 2

Per quin motiu principal vàreu escollir aquest centre per escolaritzar els vostres fills?

Font: Baròmetres Gadeso. Febrer 2014

És normal i no sorprèn que el fet de la proximitat, al domicili o al lloc de treball, sigui un dels factors més importants a l'hora de triar centre. De fet, és un dels criteris a l'hora d'establir la baremació per accedir-hi.

Ara bé, que el 53% de les famílies hagi prioritzat la proximitat per davant d'altres opcions sens dubte condicionarà directament el treball de les APIMA i de la comunitat educativa del centre en la construcció d'un model obert escola-barri.

Que el 26% de les famílies hagin triat el centre pel seu Projecte Educatiu és també prou significatiu del canvi d'actitud de les famílies, que cada dia són més conscients de com un Projecte Educatiu sòlid pot determinar el futur dels fills i filles. La resta d'opcions es mouen en percentatges inferiors al 10%.

Sobre la qualificació destaca en negatiu l'estat de les infraestructures: pràcticament el 50% de les famílies pensa que les instal·lacions estan en un estat regular, dolent o molt dolent, coincidint amb l'estudi de l'associació de

directors de secundària i amb les circumstàncies viscudes de necessitat denunciades aquest darrer curs des de distintes comunitats educatives.

La manca d'inversió al llarg de les quatre darreres legislatures, les promeses d'atenció i manteniment incomplides i la construcció defectuosa són els factors que probablement han provocat aquesta percepció d'uns problemes reals. La conservació i neteja també es perceben com a aspectes clarament millorables: un 33% de les persones enquestades consideren regular, dolenta o molt dolenta aquests factors. És un fet, doncs, que els dos factors pitjor valorats són responsabilitat directa i exclusiva de l'administració de torn.

Per contra el factor humà dels centres és el que més positivament es valora, amb una puntuació superior al 80% tant pel que fa al professorat com al personal administratiu del centre. En aquesta línia, s'ha de destacar la necessitat de facilitar la convivència entre professionals i famílies per tal de garantir un bon funcionament dels centres escolars.

QUALIFICACIÓ DEL CENTRE ESCOLAR

TAULA 3

	Molt bo	Bo	Regular	Dolent	Molt dolent
Instal·lacions	11%	41%	34%	9%	6%
Conservació i neteja	16%	53%	23%	7%	2%
Ubicació (zona)	35%	51%	9%	3%	1%
Professorat	27%	54%	16%	3%	1%
Personal d'administració i serveis	23%	59%	15%	2%	1%

Font: Enquesta "Les famílies i l'educació". Març 2015

LA PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES

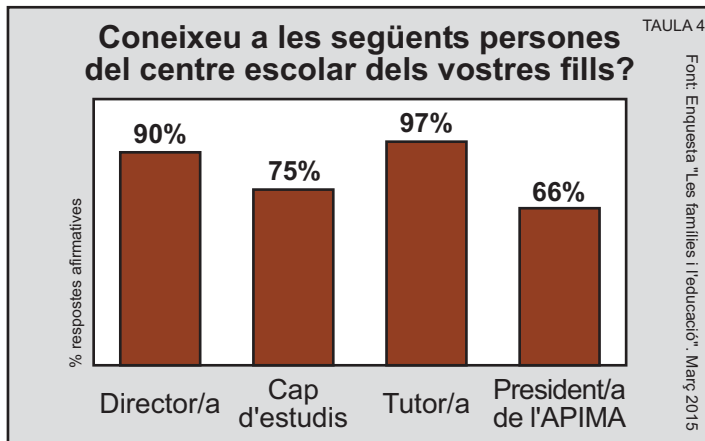
Sempre s'ha parlat de la importància que té la bona relació entre la família i l'escola, ja que tots dos tenen un objectiu comú: el desenvolupament global i harmònic dels nins i nines. Per tant, hauria de ser una tasca compartida que faciliti la consecució d'aquesta fita. Avui, les escoles i els pares i mares reclamen aquest suport i col·laboració mútua, però és difícil de realitzar en la pràctica, ja que existeixen condicionants que hi juguen en contra: horaris incompatibles, manca d'interès de les famílies, manca de disposició dels docents, etc. A continuació s'analitza la participació dels pares i mares en els centres escolars.

Els resultats de l'enquesta reflecteixen la percepció raonable que la persona més coneguda per les famílies és el tutor/a dels fills i filles, amb tota probabilitat degut a que és la persona amb qui més contacte es té durant el període escolar, seguit del director/a del centre.

És important destacar i reflexionar sobre el fet que la figura menys coneguda de les quatre proposades a l'enquesta són els presidents de les Associacions de Pares i Mares, sobretot tenint en compte que la majoria de persones enquestades són pares i mares pròxims a la dinàmica de participació dels centres.

En aquest sentit, potser caldria potenciar iniciatives per posar en valor les persones que estan al capdavant de l'APIMA i la tasca que desenvolupen.

De la taula inferior, destaca el fet que del conjunt de persones enquestades (insistim, pròximes a la participació en els centres), gairebé la meitat (el 46%) no ha participat en cap entitat, argumentant de manera majoritària manca de temps. Deixant de banda a les famílies que realment no poden participar per qüestions laborals, l'excusa de la manca de temps sempre ha estat la més utilitzada per justificar altres raons ocultes (manca d'interès, sobretot).

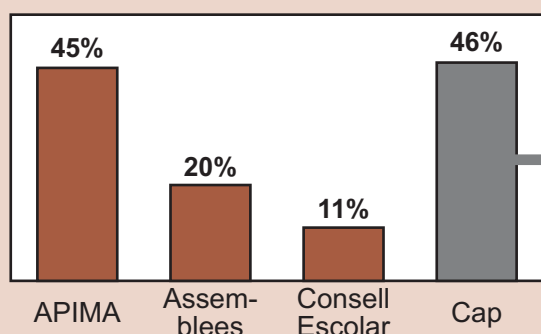

De les persones integrades dins els òrgans que es detallen en la taula 3, hi destaca la participació dins les APIMA, amb un 45%, seguides a distància per les Assemblees i els Consells Escolars. La raó més assenyalada és la importància que aquesta participació té per a la l'educació dels fills i filles, si bé un 21% es decanta per una millor gestió del centre i un 17% per conèixer de primera mà els problemes que puguin sorgir.

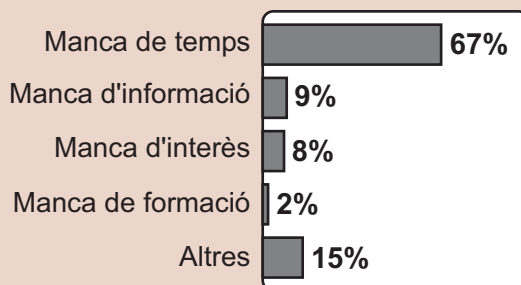
ELS ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ

TAULA 5

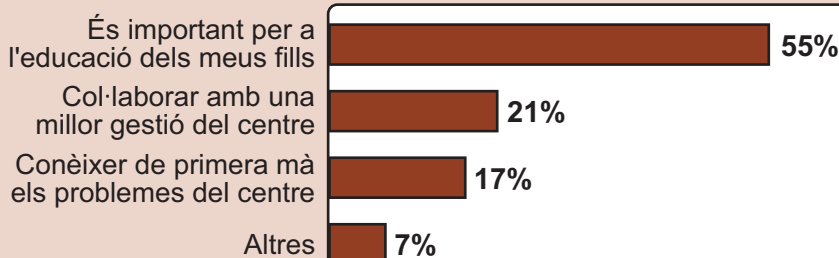
En quins òrgans heu participat durant aquest curs escolar?

Per què no hi heu participat?

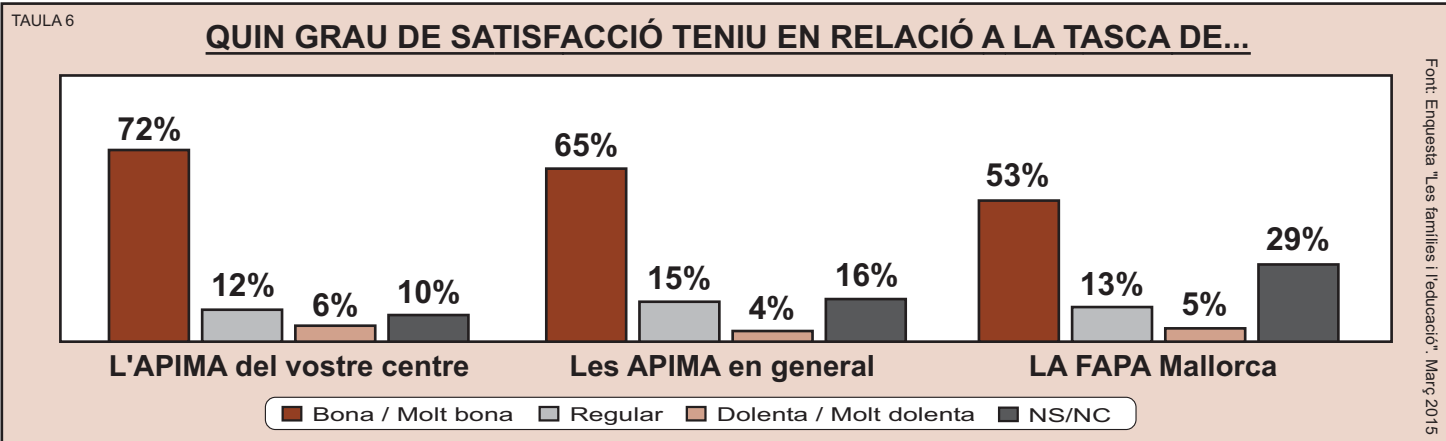
Principalment, per què hi participau?

Font: Enquesta "Les famílies i l'educació". Març 2015

LA TASCA DE LES APIMAS

Per finalitzar aquest Quadern dedicat a l'educació i les famílies, a més de conèixer la satisfacció dels pares i mares amb la tasca de les APIMA i de la FAPA, hem volgut fer la gran pregunta de cara al futur: a què s'han de dedicar les APIMA? Han de tenir com a objectiu el suport i l'organització dels serveis complementaris o, ben al contrari, han de ser entitats crítiques amb el sistema i de potenciació de la participació de les famílies per deixar empremta en l'organització dels centres? Cal compaginar les dues vessants? En què s'haurien de prioritzar realment els seus esforços? En què convindria fer-ho?

Una vegada més la proximitat és el factor determinant, també en el grau de satisfacció que es té de les tasques desenvolupades. De fet, un 72% dels enquestats valora positivament la feina de les APIMA del seu centre, mentre el desconeixement en un poc més elevat pel que fa a la resta d'associacions.

Per part seva, la FAPA, malgrat estigui fent passes per tenir més rellevància, continua passant un poc més desapercibuda i quedant en una segona línia. Per altres canals alternatius a aquesta enquesta, se sap que, en general, només les persones directament vinculades a les juntes de les APIMA tenen coneixement de la seva existència.

Pel que fa a les funcions i activitats que haurien de desenvolupar les Associacions de Pares i Mares d'Alumnes, és cert que cada APIMA ha de decidir quines han de ser les seves prioritats, d'acord amb les necessitats de cada centre, però una majoria d'enquestats d'inclina per la col·laboració amb els equips docents i directius per tal de crear un bon clima escolar, la canalització de les reivindicacions de les famílies i l'assoliment d'una cada cop major implicació d'aquestes en l'educació dels seus fills i filles.

Ben al contrari, les APIMA no poden esdevenir promotors de les activitats que són o haurien de ser responsabilitat de l'administració.

QUINES FUNCIONS I ACTIVITATS CREIEU QUE HAURÍEN DE DESENVOLUPAR LES APIMAS?

